

AZ
ÉR,- és BERETTYÓ- MELLÉKI
REF. EGYHÁZMEGYEI
LELKÉSZI- GYÁM- ÉS NYUGDIJINTÉZET
alapszabálya, tervrajza és ajánlata.*)

A) **Alapszabály**(javaslat).

I-ső fejezet.

1. §. *A társulat czime.*

Az Ér- és Berettyó-melléki ref. egyházmegyei lelkészi gyám- és nyugdíjintézet.

II-dik fejezet.

2. §. *A társulat célja.*

Az Ér- és Berettyó melléki ref. egyházmegyébe keblezett és bekeblezendő lelkipásztorok özvegyei, és kiskoru, elmebeteg, vagy nyomorék árváinak, ugy szintén az ön erkölcsi hibájok nélkül hivatali jövedelem nélkül maradt, vagy szolgálatra képtelenség esetén nyugalomra lépett lelkipásztoroknak, évenkénti lehető segélyezése.

III-dik fejezet.

3. §. *A társulat tagjai.*

A társulat tagjai az alapító és részvényes tagok.

a) Alapító tag bárki lehet, ugy egyesek mint egyházak,

---

*) Melléklet az „Evangyéliomi prot. Lap“ 22. számához, Debreczen, 1875 máj. 28. Kiadatott az illető egyházmegye lelkipásztorai felhívására és költségén.

ha a keresztyéni szeretet magasztos érzetétől áthatottan, az intézet részére önkénytes adományával áldozatot hoz, vagyis alapítványt teszen.

b) Részvényes tag minden ezen egyházmegyében rendes szolgálatot nyert lelkipásztor, oly móddal, hogy midőn az egyházmegyei törvényeknek aláírt, egyszersmind ezen intézetbeli részvényességre, s így ezen intézet szabályainak megtartására magát elkötelezi. Ki ellenszegülne, köztörvény ellenszegülőnek tekintetik, s mindannyiszor 10 — tíz forint alaptőkéhez csatolandó büntetési összeggel — övének leendő javáért — az intézet szabályainak megtartására szoríttatik.

4. §. *Részvénydíj összege s rendeltetése.*

A befizetendő részvénydíj minden részvényes tagtól 50 — ötven o. é. frt, melynek befizetésére minden elválasztott lelkipásztor, a választást megerősítő egyházmegyei közgyűlésen köteleztetetik

Ha azonban az illető önmagára nézve előnyösebbnek itéli, jogában áll, ezen 50 frt részvény díjt 200 frtig a pénztárból kiegészíttetni, s így mint rendes adós, 200 frtról törvényes kötelezvényt állítani ki.

Ezen részvénydíjak osztalékot soha nem képezhetnek, hanem társulati alaptőke növelésére fordíttatnak.

J e g y z e t. Azon lelkipásztorok, kik ezen alapszabály életbe léptekor már rendes szolgálatban vannak, csak a gyámintézet javára ez ideig általuk befizetett részvény összegeiknek 50 frtra leendő kiegészítésére köteleztetnek.

IV-ik fejezet.

Kezelés.

5. §. *Az alaptőke növelése.*

A társulat alaptőkéje évenként növeltetik:

a) Az egyes jöltevők, egyházak alapító tagok kegyes adományaival.

b) A részvényesek összes részvénydíjaival.

c) Özvegy és árva nem létében, a lelkipásztor halála után megürült egyház csonka és kegyelet évi jövedelmével.

d) A lelkipásztorok segélyezésére adott és adandó állam-

1980-61-1981

segélynek, ez egyházmegyét illető s ezen célra kinyerendő évi osztalékával.

e) Minden az egyházmegyénk által netalán elítélendő s lelkipásztorok által fizetendő büntetés pénzekkel.

6. §. *Tőkepénz elhelyezés.*

Minden tőkepénz, a pénztárbai befizetés után azonnal kamatra adatik. Kölcsöntvevési elsőbbségi joggal birnak: 1., a belépő új részvényesek. 2. A lelkipásztorok. 3. Az építkező egyházak. Egyházi törvényhatóság alatt anyagi ügyekben nem álló egyének s testületeknek kölcsön csakis akkor adható, mikor kölcsön felvételre az előbbieik közül bejelentve senki nincs.

a) Kebelbeli rendes lelkipásztorok 200 frtig vehetnek fel kölcsönt, s érte évenként és mindég előre 10% kamatot befizetni tartoznak.

b) A kebelbeli építkező egyházak kölcsön összege, azon egyház vagyoni állásától függ, s mindenkor kezelő választmány által határoztatik meg, s évenkénti 10 % kamat előleges befizetésére köteleztetnek.

c) Hitsorsos magán egyének és társulatok kölcsön összegét, telekkönyvileg kimutatott tehermentes birtokuk egy negyed értéke határozza meg. Kölcsön vett összegeik 20% évi kamatjának előleges befizetésére köteleztetnek.

J e g y z e t. Lelkipásztorok is vehetnek fel általuk birtokvásárlás esetén 200 frtnál nagyobb összeget, de ekkor magán egyéneknek tekintetnek.

7. §. *A kötvények kiállítása.*

Tartozik a kölcsönt vevő lelkipásztor, az e célra nyomott kötvény üres helyeit, sajátkezüleg a pénz felvételét előzőleg betölteni, úgy maga, mint neje sajátkezüleg aláírni; a kötvénybeli összegért jóállást vállaló két kezest lelkészársai közül állítani, s ezek elhalta esetén, az elhaltat azonnal más által helyettesíteni.

Köteles a kölcsönt kérő egyház, az e célra nyomott kötvény üres helyeit gondnoka által betölteni; az egyháztanács gyűlésnek a pénz felvételének szükségét indokoló és azt elfogadó határozatát törvényes jegyzőkönyvi kivonatban, lelkész aláírása s pecsétjével megerősítetten mellékelni; végre, az

egyház földbirtokát, mint jelzálogát kimutatni, megjegyezvén, hogy belhivatalnoki használatban levő földek jelzálogul el nem fogadtatnak.

Minden más kölcsönt vevők, ugyszintén a lelkipásztorok, ha 200 frt kölcsön összegnél többet vesznek fel, szokásos törvényszerű kötvényt állítani s a kölcsön vett összeget, önterhőkre betábláztatni köteleztetnek.

8. §. *A kamat számítása.*

A kamat mindenkor, a kötvény kiállítását megelőzőtt január hó 1-ső napjától számittatik.

9. §. *A kamat fizetése.*

Minden kölcsönt bíró által, a kamat mindenkor előre, az egyházlátogatási pénztárnok kezéhez minden felhívás nélkül fizetendő. Ki a kamatnak e szerinti befizetését elmulasztja, annak a tőke azonnal felmondatik, s a pénztárnok által írásban megküldött felmondástól számított 30 nap alatt, ha tőke és kamat együttes tartozását be nem fizeti, törvényes útoni behajtás végett, kötvénye, az intézet ügyvédjéhez azonnal hivatalosan áttétetik.

10. §. *Tőkepénz visszafizetés.*

Jogában van a kölcsönt bírónak, a nálok levő összeget, három havi előleges felmondás után, — a pénz válságok idejét kizárva, — akár egyszerre, akár 100 frtos részletekben, bár mikor visszafizetni; azonban a visszafizetés az év bármely szakában történék, az azon évre már előre befizetni tartozott kamatot vissza nem követelheti, hanem az, az intézet tartaléktőkéjének javára marad.

Ki a 3 havi előleges felmondást elmulasztja, az általa visszafizetendő összeg, attól is elfogadtatik ugyan, de ha azt azon év folyamán kiadni nem lehetne, kamatját még a következő egy évről fizetni tartozik.

Kik a kölcsön vett összeget telekkönyvileg biztosítani kötelezettek, azok a befizetés után, a kitábláztatást saját költségükön eszközlik.

11. §. *Tőke felmondás.*

Tőke felmondást s bevételt mindenkor a kezelő választmány gyakorol, s ahoz joga van:

- a) Kamat nem fizetés esetén, a 9. §. szerint.
- b) A tartozó lelkész halála esetén azonnal, mert özvegy és örökösök, kölcsön tőkét magoknál vissza nem tarthatnak.
- c) Ha a tartozó lelkész, elhalt vagy lemondott keze helyett mást nem állít.
- d) Ha kezelő válaszmány a tőkét veszélyeztetve lenni látja.

12. §. *Tőkepénz visszakövetelés.*

Az egyszer akár alapítvány akár részvényképen befizetett vagy befizetni kötelezett s így tőkévé vált összeg, többé vissza nem követelhető, még a részvényes lelkész segélyezésre jogosult utódok nélküli halála, vagy más egyházmegyébe és kerületbe költözése esetén sem.

13. §. *Felmondott tőkepénz bevétele.*

A felmondott tőkepénz bevétele, lelkipásztorok halála esetén, kezelő válaszmány eszközli. El czélból, ha az, a jog utódok által azonnal készpénzül nem fizettetnék, az esperesi hivatal által, a helyszínéhez legközelebb lakó, kezelő válaszmányi tag, a csonka és kegyeleti év jövedelmének kimutatását tartalmazó leltár felvételére, s e jövedelemnek, az illetőérti két kezes közben jöttéveli lefoglalására, haladék nélkül kiküldendő.

Ha a tartozási összeg a fent irtakból ki nem telnék, a követelés a két kezesre egyen arányban nehezül, s ha ezek fizetni nem akarnának, rajtok ügyvéd által törvényesen bevétetik.

Egyházak s egyesek tartozását illetőleg mindenkor ügyvédi eljárásnak van helye.

A tőke bevétele körüli eljárás minden költségei, a kötelezettségét nem teljesített tartozót terhelik.

V-ik fejezet.

Segélyezés.

14. §. *Segélyezési összeg, s ennek tartaléktőkéje.*

A segélyezési összeget alkotja, az intézet alaptőkéjének évi 6 % kamatja, és minden rendes lelkipásztor által éven-

ként egyházlátogatás alkalmával fizetendő 20 frt évi járadék.

J e g y z e t. Ezen 20 frt évi járadék könnyebb teljesíthetése végett, az egyes lelkipásztorok, egyház látogatás alkalmával erkölcsileg támogattnak fognak, hogy ezt, akár az évenkénti takarás végeztével e célra tartandó házankénti segély gyűjtés által, akár az egyes egyházak e célra felhívandó előjáróinak ennek általuk leendő önkénytes fizetését elvállaló határozata által fedezhessék.

A segélyezési összeg egy osztaléka, egyelőre évenkénti 300 = háromszáz frtba állapittatik meg.

Ha a segélyezési összegből, a segélyezendők kielégítése után fenmarad, ezen fentmaradt összeg, az alaptőke 6 % feletti kamatával együtt tartalék tőkét képez, s az alaptőke szabályai szerint kezeltek.

Ha pedig az alaptőke 6 % kamatjából és a 20 frt évi járadékokból a segélyezési összeg ki nem telnék, a hiány, ezen tartaléktőkéből fedeztetik.

Ha az alap és tartalék tőke állása lehetővé teszi, azonnal az egyetemes gyűlés által, vagy az évenkénti segély összeg növeltetik, vagy a fizetendő évi járadék összege fokonyként alább szállittatik.

15. §. *Segélykiosztási idő.*

A segély kiosztás, mindenkor az egyházi év kezdődtével, május hónap 10 első napján történik.

16. §. *Segélyezendők.*

Segélyezésre joggal bírnak:

I., az elhalt lelkipásztorok özvegyei és árvái, ez utóbbiak huszadik életévök betöltéig. Azonban,

a) ha az özvegy férjhez megy, ha előbbi férjétől árvái nincsennek, a segélyt elveszti. Ha elsőbb férjétől árvái vannak, a segély ezek részére kiadatik.

b) ha az özvegy új férje szintén lelkész, s a részvénydíjt szintén befizette, annak halála esetén az özvegyet két osztalék illeti,

c) ha mindkét férjtől árvái vannak, az özvegy anyja halála után, mindenik férj utáni árvát, a saját édesatyjok utáni osztalék illeti.

d) az özvegyet, ha csak arra botrányos erkölcsi hiba által magát érdemtelenné nem tette, férjhez nem mente esetén, a segély holtáig illeti,

e) ha több árva marad, az árvák anyjokkal együtt, vagy annak elhalta esetén önmaguk együttesen nyerne egy osztalékot,

f) ha az árva leány 20-dik élet éve előtt férjhez ment, vagy a fiu, 20-dik élet éve előtt biztos élélhetést nyújtó hivatalt vagy életpályát nyert, a segélyezés rájuk nézve azonnal megszűnik.

g) elmebeteg, nyomorék tehetetlenek, férjhez nem mehetett hajadonok, fejenként évi 100 = egy száz forinttal élethosszig segélyeztetnek,

h) az erkölcsileg botrányos életet élő árva fi- vagy leány, a segélyezendők sorából kitöröltetik,

i) ha a 20-dik élet évet betöltött fiu tanuló, és szüleitől ezer frtot haladó öröksége nem maradt, ha jó erkölcsét és szorgalmát kitünő osztályzatu törvényes iskolai bizonyítvánnyal igazolja, iskolai pályája bevégeztéig, évenként 100 frt ösztöndíjjal jutalmaztatik. Az első osztályu bizonylattal bírók, 50 frttal évenként segélyeztetnek, míg ellenben kinek csak egy tantárgyból is másod osztályzata lesz, a további segélyezést elveszti. Végre a segélyezésre joggal bírnak:

II-szor az erkölcsi bűnök, vagy kanonikus hibájok nélkül hivatalt vesztett lelkipásztorok. Ugy szintén a testi vagy lelki gyengeség miatt nyugalmazott vagy nyugalomra lépett lelkészek, ha egyházuktól volt fizetésök felét nyugdíjjul nem nyernék. Mind ezek élethosszig, egy osztalékra jogosultak.

17. §. Segélyeztetéshezi jog.

A segélyeztetéshezi jog csakis a 16. §. alatt elsoroltakat illeti, s így a részvényes rokonai, testvérei a segélyezéshez jogot soha nem tarthatnak, sem a részvényesnek utódok nélküli elhalása esetén, a részvény összeget vissza nem követelhetik.

Más egyház megyébe vagy kerületbe elköltözött lelkipásztorok özvegyei s árvái, ha a részvénydíj befizetve, s az évi járadék évenként az illető haláláig, általa beszolgáltatva van, a 16. §. alá tartoznak. Azonban jogában áll az elköltözöttnek, az évi járadékok fizetését megtagadni, de ekkor az

addig általa fizetett összeg az intézet javára maradván, minden további jog igényök elenyészik.

18. §. *A segélyezés kezdete.*

A segélyezés mindenkor a kegyeleti év leteltekor kezdődő évvel veszi kezdetét.

19. §. *A segélyösszeg kivétele.*

Minden segélyezésre jogosult, a pénztárnoktól az egyházi év elején — május 10 első napján, osztalékát akár személyesen, akár írásbelileg meghatalmazottja által kiveheti. Tartozik az általa nyert összegről törvényes nyugtát kiállítani; az özvegy özvegségét s életben létét, az árva életidejét, s a 16 éven felüli leány férjhez nem mentét, a lakásuk helyéni lelkész, hivatalból kiállítandó bizonylatával igazolni.

20. §. *A segélyezés megszűnte.*

Ha a segélyezendő a segély osztási május hó 1-ső napját előző Sz. György napig elhalt, férjhez ment, vagy hivalt nyert vagy a kiszabott életkort elérte: a segélyezés megszűnik.

VI-dik fejezet.

Kormányzat.

21. §. *Az intézet kormányzói.*

Az intézet kormányzói, az egyetemes gyám- és nyugdij-intézeti gyűlés és a kezelő választmány.

22. §. *Az egyetemes gyűlés.*

Az egyetemes gyám és nyugdij intézeti gyűlés az Esperes elnöklete alatt áll a részvényes lelki pásztorokból, s az intézet ügyvédjéből. Körlevél útján, az esperesi hivatal által hivatik össze, s évenként egyszer, a tavaszi egyházmegyei gyűlést előző lelkészi értekezlet alkalmával tartatik. Azonban ha az esperesi hivatal vagy a kezelő választmány szükségesnek itéli, avagy tiz részvényes tag írásilag kérelmezi, rendki-

vülileg azonnal összehívandó. Ezen gyűlésen minden lelkész megjelenni köteles, s minden jelenlevő egy szavazattal bír.

Joga és kötelessége, az intézet felvirágzását munkálni. Kezelő választmányt szavazattöbbség által, három évenként választani, — eljárását ellenőrizni; — számadását évenként felvizsgálni; a felett helybenhagyó vagy roszaló ítéletet jogérvényesen mondani; az elmarasztalási összeget behajtatni; az alapszabályt újból alkotni vagy módosítani; az erkölestenséggel vádolt özvegy vagy árva segély összege felett ítélni; a választmány intézkedései ellen tett fellebbezésekben harmadfoku vég határozatot s ítéletet hozni; társulati ügyvédet választani, — s minden az intézetet illető nem kezelési eljárásokban végérvényesen intézkedni.

23. §. *Kezelő választmány.*

A kezelő választmány áll egy elnök, egy pénztárnok, két ülnök és egy jegyzőből, s így összesen 5 tagból, kik mellé adatik az intézet ügyvéde. Minden 3 év elteltével újból választatnak, s az elválasztott hivatalát folytatni, erkölcsileg köteleztetik. Az esperes, e választmány elnöke, az egyházmegye pénztárnoka, ülnökei s jegyzője: ezen választmány pénztárnoka, ülnökei s jegyzője, nem lehet.

Kezelő választmány évenként legalább kétszer, a tavaszi és őszi egyházmegyei gyűlést előzőleg, elnöke által hivatik össze, üléséről jegyzőkönyvet vezet, s azt egyetemes gyűlés elé terjeszteni köteles. A szabályok módosítását, kamatláb meghatározását, az évi osztalék felebb emelését, vagy a fizetendő évi járadék lejobb szállítását javaslatilag kidolgozza s indítványozza.

Tavaszi gyűlésén, pénztárnok előző évi bezárt számadását, s azon évrei előirányzatát megvizsgálja, észrevételezi, felmentését vagy elmarasztalását ellen jegyzi. A felmondott tőkéket behajtatja. A segélyezendők névsorát megállapítja. A kölcsöntkérők részérei kölcsönadhatást vagy annak megtagadását végzésileg kimondja.

Őszi gyűlésén, a segély kiosztásáról nyugtákat s bizonylatokat, — a kötvények szabályszerűségét, s a kölcsön adott

összegek biztonságát felülvizsgálja s így az intézet ügyeinek kezelését, felelősség terhe mellett vezeti.

Kezelő válaszmány határozata ellen az illetőnek felelőbezési joga van, azonban e felelőbezés nyilváníttása, a tőke és kamat behajtására tett intézkedéseit a válaszmánynak fel nem függeszti.

Felelőbezett ügyekben másod bíróságilag ítél, az esperes elnöklete alatt, az egyházmegyei papi tanács bíróság; harmad és vég bíróságilag az egyetemes gyűlés.

24. §. *Pénztárnok joga s kötelessége.*

Joga minden az intézetet illető pénzeket számadása alá átvenni; kölcsön összegeket, segélyt és osztalékot kiosztani, s a tőkék biztonságá felett örködni.

Kötelessége minden bevételt s kiadást pontosan elkönyvelni, válaszmány előtt évenként számot adni, annak kiváratára pénztár állását bármikor felmutatni, határozataitól önkényesen el nem térni. Köteles minden segélyezési összeget lelkiösmeretesen kiosztani; a tőke pénzekből 50 frtnál többet pénztárban soha nem hevertetni. Köteles ha előjegyzett kölcsönt kérő nem lenne, a kiadható pénz mennyiségét körlevél útján köztudomásra juttatni. Köteles a tőke felmondást alapszabály szerint, kedvezés nélkül végrehajtani, s az ujonnan kiállítandó kötvényeknél adósok és kezesek név aláírására, jóhiszeműsége, jót állási és hitel képességére felügyelni s a kötvényeket hiven őrizni.

Az intézet iránt minden eljárásáért, hivatali visszaélés, hanyagság, kedvezés és vigyázatlanságból eredő kárért, vagyoniilag is jótállással tartozik.

24. §. *Ügyvéd.*

Joga. Az intézet gyűlésein ülással és javaslati szavazattal bir. Az intézet még most tiszteletdíjjat nem adhatván, joggal bir, minden az intézettől nyert megbizátásainál, fuvar, nyugdíj és ügyvédi illetékét a vesztos félén ön javára bevenni, — az intézetet a törvényes hatóságok előtt képviselni, s előleges költségeit, pénztárban e célra fenntartott 50 frtból, visszatérítés kötelezettsége mellett kielőlegezni.

Kötelessége: minden az intézet által hozzá végre-

hajtás végett áttett ügyet haladéktalanul s a határozat szerint végrehajtani; eljárása eredményéről pénztárnokot időnként értesíteni, s az általa behajtott összeget, azonnal a pénztárba beszolgáltatni. Hivatalos eljárásáról jótállással felelős.

25. §. Jegyző.

A választmány jegyzője, egyszersmind az egyetemes gyűlés jegyzője is. Köteles a jegyzőkönyveket s okiratokat jótállással őrizni. Az intézet ügyében hivatalos okmányokat elnök és saját aláírásával kiállítani.

Utó szakasz.

Mennyiben ezen gyám és nyugdíjintézet, az eddig fennálló gyámintézetet nem megszüntetni, hanem fejleszteni hivatott, csakis az élet és hivatalban levő lelkészek által eddig befizetett, s 50 frt részvény tőkéjük törlesztésére fordítandó összeg tétetik át; a fent maradt tőke, különállólág kezeltetik, s a jelenben segélyezettek közt annak kamata, az eddigi gyakorlat szerint, ezután is kiosztatik, s tőkéje csakis a mostani segélyezendők elhalta után fog, ezen gyám és nyugdíj intézet tőkéjéhez csatoltatni. Azonban a volt gyámintézet segélyezendőinek száma évenként csakis kevesbedhetvén, ezek közül is elvégre egynek osztalékául évenként 300 frtnál több ki nem adatik, hanem a felüleg, a gyám- és nyugdíjintézet azon évi segélyezési összegéhez, vagy esetleg annak tartaléktőkéjéhez csatoltatik.

B) Az Ér-, és Berettyómelléki ref. egyház-megyei lelkészi gyám- és nyugdíjintézet

TERVRAJZA és AJÁNLATA.

A mellékelt alapszabály elfogadása s megerősítése esetén az 187 $\frac{5}{6}$ -dik évben befizettetnék,

40 lelkész által, 50 frt részvénydíjakban	
2000 frt alaptőke, melynek 10% kamata .	200 frt,
40 lelkész által, 20 frt évi járadékokért .	800 „

összesen: 1000 frt.

Lenne tehát ez első év végén, az alaptőke 2000 frt; a

segélyezési összeg pedig, mely tartalék tőkét fogna alapszabály szerint alkotni 1000 frt.

Az 187 $\frac{6}{7}$ -dik évben:

2000 frt alaptőke 10 % kamatául . . .	200 frt.
Ezen évi 20 frtos járadék összege . . .	800 „
Az 1000 frt tartalék tőke 10 % kamata . . .	100 „

összesen: 1100 frt.

Mely szintén tartalék tőkét képezne, mert alapszabály szerint a segélyezés a kegyeleti év végeztével kezdődván, a netalán ez egyházi év első napjaiban elhaló lelkésztársaink jog utódai is még ekkor segélyre igényt nem tarthatnak. És így ekkor, ezen 1100 frt is a tartalék tőkéhez csatoltatván, lenne a tartalék tőke összege: 2100 frt.

Az 187 $\frac{7}{8}$ -dik évben, midőn már a segélyezés ténylegesen kezdetét venné, lenne a segélyezési összeg e következő:

2000 frt alaptőke 10 % kamatául . . .	200 frt.
Ezen évi 20 frtos évi járadék összege . . .	800 „
2100 frt tartalék tőke 10 % kamata. . .	210 „

összesen: 1210 frt.

Mely 1210 frt összeg, 300 frtjával, négy segélyezendő osztalékát biztosítja, mennyinél egy év alatti rendes halálozásnál, 40 lelkész közül, többre számítani nem lehet.

Ha pedig az államsegély egyházmegyénkénti felosztása a főtiszt egyházkerületi gyűlés által elhatározatnék, s ha kiosztási kulcsul a leghelyesebb, a lelkészek száma, fogadtatnék el, akkor 581 lelkész közül 40 lelkész részletül fogna jutni egyházmegyénkre évenként 1652 frt, mely összeg az alap-tőkéhez csatoltatva, következő eredmény állana elő:

Ezen 187 $\frac{5}{6}$ -dik évben,

50 frtos részvény díjjakbóli alap-tőke 2000 frt 10 % kamata . . .	200 frt — kr.
1652 frt államsegély részlet 10 % kamatául . . .	165 „ 20 „
Ezen évi 20 frtos évi járadékok összege . . .	800 „ — „

összesen: 1165 frt 20 kr.

Mely 1165 frt 20 krt tartalék tőkét alkotna.

Az 187 $\frac{6}{7}$ -dik évben,		
2000 frt alaptőke 10% kamatául .	200 frt — kr.	
187 $\frac{5}{6}$ -iki államsegély részlet 10% kamatául	165 „ 20 „	
187 $\frac{6}{7}$ -iki államsegély részlet 10% kamatául	165 „ 20 „	
Ezen évi 20 frtos évi járadékok összegül	800 „ — „	
A mult évi tartalék tőke 1165 frt 20 kr 10% kamatául	116 „ 52 „	

összesen: 1546 frt 92 kr.

Mely 1546 frt 92 kr ismét tartalék tőkét alkotva lenne a tartalék tőke = 1165 f 20 + 1546 frt 92 = 2722 f. 12 kr.

Az alaptőke pedig 2000 + 1652 + 1652 = 5304 frt,

összes vagyoni állás: 8026 frt 12 kr,
mely összegig mostani gyámintézet annyi éveken át nem birt emelkedni.

Az 187 $\frac{7}{8}$ -ik egyházi év kezdetén, mikor a segélyezés tényleges kezdetét venné, lenne az intézet pénztár állása e következő:

5304 frt alaptőke 10% kamatául:	530 frt 40 kr.	
Ezen évi 1652 frt államsegély részlet 10% kamatául	165 „ 20 „	
2722 frt 12 kr tartaléktőke 10% kamatául	272 „ 21 „	
Ezen évi 20 frtos évi járadék összegül	800 „ — „	

összesen: 1767 frt 81 kr.

Mely összegből már 6 segélyezendő volna csaknem, 300 frt évi általánynyal, az alap és tartaléktőke megghiányosítása nélkül kielégíthető, mi az intézet biztos alaponi megindíthatását kétségen kívül helyezi, ha a kamat jövedelmet biztosító alaptőkéhez hozzá gondoljuk még azon összeget is, mely itten a számítás biztonságáért fel sem vétetett, mely összeg, az ezen idő alatt belépni fogó új lelkészek 50 frtos részvény díjjából, s az özvegy és árvák nélkül elhalálozó vagy változó lelkészek után intézetet illetendő csonka és kegyeleti évek jövedelméből lehetne és lenne beveendő.

Hasonlitsuk össze mostan már ezen eredményt, a „Bethlen Gábor élet biztosító és önszegélyző egyesület“ által javalt utoni eredménnyel, az e következő:

1. Mi a legfőbbet, az egyházi adó eltörlésére a 16-dik lappon javalt tervet illeti: az „bóldog álom“ valójában! Ugyanis felvéve egy első osztályu egyházat, ha az 1200 frt tőkét, mi nem lehetetlen elő állit, annak 15% kamatából két ízben biztosított egyház tag elhalásáig, 40 éves életkort véve fel, s egyik egyik biztosítottnak nem többet csakis 60 éves élet kor elérését téve számításba, legalább a biztosítás kezdetétől számítottan 40 év szükséges s ekkor az egyház 9200 frt tőkéhez jutna, melyet terv szerint mindég és folyvást 15%-el kamatoltatva, lenne évi összege, a belhivatalnokok fizetése s az egyház kiadásai fedezetéül 1380 frt.

Feltéve de meg nem engedve, hogy ezen 1380 frtból első rendü egyház lelkészét, legalább két tanítóját, a 40 év telte utánni kor igényeihez mérten fizetni, s egyházi kiadásait teljesíteni tudná is, Isten óvja attól egyházunkat s mi szegény magyar hazánkat, hogy annyi évtizeden át, oly drága legyen a tőke pénz, hogy nem csak egy uzsorás, de még egy egyház is 15%-el tudja tőkepénzét kamatoltatni! Bizony ezen bóldog álomból, bóldogtalanná tevő lenne az ébredés! Mi minket lelkészekül illet,

2-szor Itten a lelkész nem lenne, tűz-jég-életbiztosítási és takarékpénztári ágens, s mégis hivatalához illőbb téren, az egyháztagek közti segély gyűjtés által fedezhetné, 20 frt évi járadékának fizetését; ottan 20 frt évi díjjért nyerne egy 40 éves társunk családja, egyszer mindenkorra 666 frt 66 $\frac{2}{3}$ krt, itten évenként 300 frtot; ottan az egészségtelen és elaggott lelkésztársaink, az intézet orvosa által nem ajánlva felvételők, mindenből csaknem kizárva maradnának, mig itten a segély általános; ottan a nyugdíjazás (l. 14 lap) és gyámsegélyezés csak 10 év eltelte után venné kezdetét, s 50 év teltevel lenne teljessé, itten rögtön kezdetét nyerné; ottan a számítás nyeréskedésre alapított s így bizonytalan, itten biztos. Így azt hiszem a kettő közt választanunk nem nehéz.

* * *

Van azonban ezen terv szerinti gyám- és nyugdíjintézet ellen is két nehézség, de mely eloszlatható. Ugyanis:

1. Kérdésbe tehetnék, hogy a mostan segélyt élvező öz-

vegyek s árvákkal mi történnék, miután a mostani gyámintézet tőkájéből, az élő lelkésztársak által abba évenként fizetett részvénydíj, ezen intézetnél 50 frtos részvénytőkájük törlesztésül áttétetnék, s így a tőke kevesbedvén, kisebb lenne annak kiosztandó kamat összege, s ebből folyólag kevesebb leendene a segély osztalék, mi egy részre évenként jutni fog?

Feleletem e következő:

Gyámintézetünk mostani tőkéje mintegy 5000 frt, mely 8% kamatra levén elhelyezett, évenkénti 400 frt kiosztandó kamat összeget jövedelmez. Minthogy fiatalabb lelkészek többen vagyunk, kik még 10 frt összegben alig felül, vagy annyit sem fizettünk, számításom szerint, mintegy 1000 frt tétetnék át, s így maradna 4000 frt tőke vissza, mely mostan 10% kamattal bizton jövedelmezethető lévén, a 400 frt kiosztandó kamat összeg szintén elő állana. Hozzá véve ehez azt, hogy a segélyezési összegben osztozók száma többé újabb lelkész halálózás által nem szaporodván, — a mostan segélyt élvezők száma pedig férjhez menetel, 20 éves életkor elérése s halálózás által folyton és biztosan kevesbedvén, alig 3 év teltével, egy segélyt élvező a mostani 10 frt 68 kr segély nevet sem érdemlő évi alamizsna helyett, már 50 – 100 frt körül, s a tovább élő, minden évben nagyobbodó valódi segélyösszeget nyerne.

2. Második és egyetlen nehézség, mi e tervjavaslat egyedül sebezhető és reá halált hozható achillesi sarka ez, hogy az államsegély összeg, miként lehetne lelkészek száma szerint e célra felosztható, midőn azon mostan, a főiskolai építkezési pénztár, egyházak, lelkészek és tanítók együtt osztottak? Nézetem szerint:

a) A főiskolai építkezési pénztár, a főiskola más tőkepénztárától kölcsönözne 3 évig, évenként 8000 frtot, rendes kamatra, s 3 év elteltével a negyedik évi 24,000 frt egészen ezen kölcsön összeg törlesztésére fordíthatnák. Fedezetlenül maradna csakis kamata, de melyet a főtiszt egyházkerület, az évenkénti, bár általa méltányosan adott, jutalom tiszteletdíj-jakbani, ez ügy magasztossága által indokolt, meggazdálkodással fedezhetne. Ha pedig a negyedik év elteltét előzőleg az államsegély adása, az állam által netalán megtagadhatnák, mi lelkészek lennénk egyetemlegesen erkölcsileg kötelezettek,

azon 24,000 frt kölcsön összeget, vagy általános segélygyűjtés vagy kivetés útján előállítani s törleszteni.

b) Az egyházak, mint eddig fenn állottak ugy ezen 4 éven át is fenn állának, azon egy egy részre eső csekély segély összeg nélkül; de meg hiszek egyházainknál annyi méltánylatot, hogy szolgálatuk képzettségükkel sok helyt arányban nem álló tiszteletdíjért egész éltökön át fáradozó lelkészeik családjának, az egyház önérzetét is méltán sértő nyomorát ekként megszüntetni, egy akarattal óhajtani fogják.

c) A tanítók részére már olyan, milyet az állam zavart pénzügyi helyzete engedett, de mégis állítottatott országos nyugdíjintézet, mely reményem szerint, az idővel fejlődni fog. De ha e reményemben csalódnám, épen e csalódás fogná indokolni, az államsegélynek e terv szerinti felosztását; mert a lelkészi- gyám- és nyugdíjintézet megerősödése, s a 24,000 frt építkezési összeg letörlesztése után, mulhatlan következnek, egy a tanítók részére haszon alapon felállítandó nyug- és gyámintézet. Végre

az állam, az általa adott összegnek ezen szent célzai felhasználását nem fogná ellenezhetni, ha meggondolja azt, hogy ezen ország alkotmányos jogaiért annyit és mindenkor hiven küzdött ref. egyházaink lelkipásztorai azok, kiknek számára, az alkotmányérti küzdelem még soha szebb jövőt nem hozott, s kik egyedül azon elfeledett napszámosai a nemzetnek kiknek anyagi díjazása, s családjaik elélhetésének biztosítása, hogy országosan rendeztessék, ez idő szerint még csak nem is reménylhető.

Az elsorolt indokok által bátorítva, kérem lelkészi értekezletünk által ez ügyben kiküldött társaimat, hogy e tervrajzhoz mellékelt „alapszabályzat“-ot, a nagytiszt. egyház megyének s lelkész társainknak elfogadás végett ajánlani, — s elfogadás esetén, megerősítés és a többi egyház megyéknek ajánlás végett a főtiszt. egyházkerületi gyűlés elébe mielőbb felterjesztetni méltóztassanak.

Irtam Bagamérott, 1875. márcz 21.

Kiss Albert,
ref. lelkipásztor.